EUROOPAN
KOMISSIO

Bryssel 2.3.2021
COM(2021) 100 final

KOMISSION KERTOMUS

neuvotteluista, jotka koskevat unionin yritysten pääsyä kolmansien maiden markkinoille direktiivin 2014/25/EU soveltamisalaan kuuluvilla aloilla

KOMISSION KERTOMUS

neuvotteluista, jotka koskevat unionin yritysten pääsyä kolmansien maiden markkinoille direktiivin 2014/25/EU soveltamisalaan kuuluvilla aloilla

SISÄLLYSLUETTELO

1. JOHDANTO 2
2. USEAMMANKESKISET JA MONENVÄLISET NEUVOTTELUT 3
2.1. JULKISIA HANKINTOJA KOSKEVA WTO:N SOPIMUS (GPA-SOPIMUS) 3
2.1.1. Tarkistettu GPA-sopimus 3
2.1.2. Yleiskatsaus tarkistetun GPA-sopimuksen tämänhetkisestä soveltamisalasta 4
2.1.3. Uusien jäsenten liittyminen 4
2.2. WTO:n palvelukaupan yleissopimus (GATS-sopimus) 7
3. EU:N SOPIMUKSET, JOISSA ON JULKISIA HANKINTOJA KOSKEVAT LUVUT 7
3.1. Euroopan talousalue (ETA) 7
3.2. Kahdenvälinen sopimus Sveitsin kanssa 7
3.3. EU:n laajentumispolitiikkaan liittyvissä vakautus- ja assosiaatiosopimuksissa olevat julkisia hankintoja koskevat luvut 8
3.4. Julkisia hankintoja koskevat luvut naapuruuspolitiikkaan liittyvissä sopimuksissa 9
3.4.1. Ukraina, Moldova, Georgia 9
3.4.2. Armenia 9
3.5. Muut julkisia hankintoja koskevia sitoumuksia sisältävät EU:n sopimukset 9
3.5.1. Andien yhteisö (Kolumbia, Peru, Ecuador) 9
3.5.2. Kanada 10
3.5.3. Keski-Amerikka 10
3.5.4. Irak 10
3.5.5. Japani 11
3.5.6. Kazakstan 11
3.5.7. Etelä-Korea 11
3.5.8. Singapore 11
3.5.9. Vietnam 12
3.5.10. Yhdistynyt kuningaskunta 12
4. KÄYNNISSÄ OLEVAT KAHDENVÄLISET NEUVOTTELUT JA VIELÄ ALLEKIRJOITTAMATTOMAT SOPIMUKSET 13
5. PÄÄTELMÄT 13

1. JOHDANTO

Tämä kertomus esitetään neuvostolle vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen, jäljempänä ’yleishyödylliset palvelut’, alalla toimivien yksiköiden hankinnoista annetun direktiivin 2014/25/EU, jäljempänä ’erityisalojen hankintadirektiivi’[1], 85[2] ja 86[3] artiklan mukaisesti. Komissio antoi aiemman kertomuksen vuonna 2009[4] direktiivissä 2004/17/EY säädettyjen vastaavien raportointivelvoitteiden mukaisesti. Tässä kertomuksessa esitellään vuoden 2009 jälkeen tapahtuneet keskeiset muutokset, jotka koskevat unionin yritysten pääsyä kolmansien maiden markkinoille erityisalojen hankintadirektiivin soveltamisalaan kuuluvilla aloilla[5] sekä palveluhankintasopimusten avautumista kolmansissa maissa.

Erityisesti tässä kertomuksessa tarkastellaan sitä, miten unionin yritysten kolmansien maiden hankintamarkkinoille pääsy on helpottunut sen jälkeen, kun julkisia hankintoja koskevaan Maailman kauppajärjestön (WTO) useammankeskiseen sopimukseen, jäljempänä ’GPA-sopimus’, on liittynyt uusia jäseniä[6]. Lisäksi tässä kertomuksessa annetaan tietoa tuloksista, joita on saavutettu unionin yritysten pääsyä kolmansien maiden yleishyödyllisten palvelujen hankintamarkkinoille koskevissa kahdenvälisissä tai alueellisissa kauppaneuvotteluissa. Komissio antaa kattavan tilannekatsauksen vapaakauppasopimusten täytäntöönpanon tilanteesta vuotuisissa täytäntöönpanokertomuksissaan[7].

Erityisalojen hankintadirektiiviä sovelletaan kolmenlaisiin yksiköihin: hankintaviranomaiset, julkiset yritykset ja yksityiset yritykset, joilla on erityis- tai yksinoikeuksia. Erityisalojen hankintadirektiiviä siis sovelletaan myös yksityisiin yrityksiin, joilla on erityis- tai yksinoikeuksia. Hankintasääntöjen soveltamisesta yleishyödyllisten palvelujen alalla toimiviin yksityisiin yrityksiin ei kuitenkaan olla yhtä mieltä kaikkialla maailmassa. Tästä syystä kolmansien maiden kanssa ei voi aina neuvotella mahdollisuudesta osallistua sellaisten yksityisten yritysten hankintamenettelyihin, jotka toimivat

[1] Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/25/EU, annettu 26 päivänä helmikuuta 2014, vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista ja direktiivin 2004/17/EY kumoamisesta.

[2] Direktiivin 2014/25/EU 85 artiklan 5 kohdassa säädetään seuraavaa: ”Komissio antaa viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2015 ja sen jälkeen joka vuosi neuvostolle vuosittaisen kertomuksen edistymisestä monenvälisissä tai kahdenvälisissä neuvotteluissa, jotka koskevat unionin yritysten pääsyä kolmansien maiden markkinoille tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvilla aloilla, mahdollisista tuloksista, joihin neuvotteluissa on päästy, sekä jo tehtyjen sopimusten käytännön toteuttamisesta.”

[3] Direktiivin 2014/25/EU 86 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa: ”Komissio antaa viimeistään 18 päivänä huhtikuuta 2019 ja määräajoin sen jälkeen neuvostolle kertomuksen palveluhankintasopimusten avaamisesta kilpailulle kolmansissa maissa ja edistymisestä näiden maiden kanssa tästä aiheesta erityisesti Maailman kauppajärjestön (WTO) puitteissa käytävissä neuvotteluissa.”

[4] KOM(2009) 592 lopullinen: Komission kertomus neuvotteluista, jotka koskevat yhteisön yritysten pääsyä kolmansien maiden markkinoille direktiivin 2004/17/EY soveltamisalaan kuuluvilla aloilla, KOM(2009) 592 lopullinen, 28.10.2009. Kertomus on laadittu direktiivin 2004/17/EY 58 ja 59 artiklan mukaisesti.

[5] Direktiivin 2014/25/EU 1 artiklan 2 kohdan mukaan ”tässä direktiivissä tarkoitettua hankintaa on tavarahankintasopimuksen, rakennusurakkasopimuksen tai palveluhankintasopimuksen avulla tapahtuva rakennusurakoiden, tavaroiden tai palvelujen hankinta, jonka yksi tai useampi hankintayksikkö tekee valitsemiltaan talouden toimijoilta, edellyttäen, että kyseiset rakennusurakat, tavarat tai palvelut on tarkoitettu jonkin 8–14 artiklassa tarkoitetun toiminnan harjoittamiseen.”

[6] Toisin kuin WTO:n monenväliset kauppasopimukset, jotka sitovat kaikkia WTO:n jäseniä, useammankeskinen GPA-sopimus sitoo vain sen hyväksyneitä WTO:n jäseniä. Näin ollen GPA-sopimus ei luo velvoitteita tai oikeuksia niille WTO:n jäsenille, jotka eivät ole hyväksyneet sitä.

[7] Komission kertomus Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle vapaakauppasopimusten täytäntöönpanosta 1. tammikuuta 2016 – 31. joulukuuta 2016, COM(2017) 654 final; komission kertomus Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle vapaakauppasopimusten täytäntöönpanosta 1. tammikuuta 2017 – 31. joulukuuta 2017, COM(2018) 728 final; komission kertomus Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle vapaakauppasopimusten täytäntöönpanosta 1. tammikuuta 2018 – 31. joulukuuta 2018, COM(2019) 455 final; komission kertomus Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle EU:n kauppasopimusten täytäntöönpanosta 1. tammikuuta 2019 – 31. joulukuuta 2019, COM(2020) 705 final.

yleishyödyllisten palvelujen alalla. Euroopan unioni onkin tehnyt melko vähän kansainvälisiä sitoumuksia (GPA-sopimus ja vapaakauppasopimukset) tällä alalla.

2. USEAMMANKESKISET JA MONENVÄLISET NEUVOTTELUT

2.1. JULKISIA HANKINTOJA KOSKEVA WTO:N SOPIMUS (GPA-SOPIMUS)

GPA-sopimus on toistaiseksi WTO:n ainoa oikeudellisesti sitova julkisia hankintoja koskeva sopimus. Se on useammankeskinen sopimus, jota hallinnoi julkisten hankintojen komitea, jäljempänä 'GPA-komitea'.

Tällä hetkellä WTO:n jäsenistä 21 on GPA-sopimuspuolia. Niiden joukossa ovat Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot, jotka lasketaan yhdeksi sopimuspuoleksi. Tarkistettu GPA-sopimus allekirjoitettiin 30. maaliskuuta 2012, ja se tuli voimaan 6. huhtikuuta 2014[8]. Tarkistetussa GPA-sopimuksessa määrätään, että GPA-sopimuspuolten on jatkettava julkisten hankintojen markkinoidensa avaamista.

2.1.1. Tarkistettu GPA-sopimus

GPA-sopimuspuolet tarkistivat kokonaan sekä GPA-sopimuksen tekstin että sen mukaiset markkinoille pääsyä koskevat sitoumukset. Tarkistetulla GPA-sopimuksella lisätään sopimuksen selkeyttä ja läpinäkyvyyttä sekä varmistetaan tasapuoliset edellytykset GPA-sopimuspuolten toimittajille, tavaroille ja palveluille.

Tarkistetussa GPA-sopimuksessa on kaksi osaa: a) sopimusteksti, joka sisältää periaatteita ja menettelyjä koskevat säännöt, joita GPA-sopimuspuolten hankintayksiköiden on sovellettava, ja b) kunkin sopimuspuolen soveltamisalaluettelot (lisäyksen I liitteet). GPA-sopimuspuolten soveltamisalaluettelot on jaettu seitsemään liitteeseen, jotka kattavat keskushallinnon yksiköt, alue- ja paikallishallinnon yksiköt, muut yksiköt[9], tavarat, palvelut, rakennuspalvelut ja yleiset huomautukset. Näissä liitteissä yksilöidään, missä määrin kunkin GPA-sopimuspuolen eri hankintayksiköiden tekemät tavaroiden ja palvelujen (myös rakennuspalvelujen) hankinnat ovat avoimia muista GPA-sopimuspuolista peräisin oleville talouden toimijoille. Jos nämä hankintayksiköt sisältyvät kyseisen GPA-sopimuspuolen soveltamisalaluetteloon, niiden on sovellettava tavaroiden ja palvelujen hankintaan tarkistetussa GPA-sopimuksessa vahvistettuja sääntöjä.

Tarkistettuun GPA-sopimukseen sisältyy velvollisuus käydä jatkoneuvotteluja. Tarkistetun GPA-sopimuksen XXII artiklan 7 kohdan mukaisesti GPA-sopimuspuolten on käytävä jatkoneuvotteluja, jotta GPA-sopimusta voidaan parantaa niin, että syrjiviä toimenpiteitä vähennetään ja poistetaan asteittain, ja jotta sopimuksen soveltamisala saadaan mahdollisimman laajaksi kaikkien sopimuspuolten osalta vastavuoroisuuden pohjalta.

---

[8] GPA-sopimuksen aiemman version (GPA 1994, joka allekirjoitettiin 15. huhtikuuta 1994 ja joka tuli voimaan 1. tammikuuta 1996) XXIV artiklan 9 kohdassa sallittiin osapuolten tehdä sopimukseen muutoksia muun muassa sen täytäntöönpanosta saatujen kokemusten perusteella. Vuonna 1994 tehdyn GPA-sopimuksen osapuolet pääsivät 15. joulukuuta 2011 ministeritasolla poliittiseen yhteisymmärrykseen näitä muutoksia koskevien neuvottelujen tuloksista. Tämä poliittinen yhteisymmärrys vahvistettiin GPA-komitean 30. maaliskuuta 2012 antamalla päätöksellä neuvottelujen tuloksista. Tällä päätöksellä, joka sisältää julkisia hankintoja koskevan sopimuksen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan, jäljempänä 'pöytäkirja', vuonna 1994 tehdyn GPA-sopimuksen osapuolet vahvistivat pöytäkirjan tekstin, ja päätöksen nojalla pöytäkirja on avoinna näiden osapuolten hyväksymistä varten. Neuvosto hyväksyi julkisia hankintoja koskevan sopimuksen muuttamisesta tehdyn pöytäkirjan Euroopan unionin puolesta. (Neuvoston päätös 2014/115/EU, annettu 2 päivänä joulukuuta 2013, julkisia hankintoja koskevan sopimuksen muuttamista koskevan pöytäkirjan tekemisestä.)

[9] Yleishyödyllisten palvelujen alalla toimivat yksiköt.

Soveltamisala ei ole yhtenäinen, sillä eri maat ovat avanneet vaihtelevassa määrin omat hankintamarkkinansa GPA-sopimuspuolten talouden toimijoille, ja soveltamisalaan sovelletaan poikkeuksia ja vastavuoroisuuteen perustuvia rajoituksia.

2.1.2. Yleiskatsaus tarkistetun GPA-sopimuksen tämänhetkisestä soveltamisalasta

Sopimuspuolten markkinoille pääsyä koskevia sitoumuksia laajennettiin onnistuneesti ja joustavasti GPA-sopimuksen uudelleenneuvottelun myötä vastavuoroisuusperiaatteen pohjalta. WTO:n sihteeristön mukaan markkinoille pääsyä koskevat lisäykset tuovat sopimuspuolten yrityksille vuosittain arviolta 80–100 miljardin Yhdysvaltain dollarin edestä mahdollisuuksia muilla markkinoilla[10].

Tarkistetussa GPA-sopimuksessa sopimuspuolten soveltamisalaluetteloihin tehdyt yksiköiden, tavaroiden, palvelujen ja rakennuspalvelujen markkinoita koskevat lisäykset merkitsevät EU:n talouden toimijoille yleisesti ottaen uusia markkinoita.

GPA-sopimuksen myötä EU on avannut markkinoitaan enemmän kuin kukaan muu. Tapauksissa, joissa GPA-sopimuspuolet tarjoavat rajoitetun pääsyn markkinoille, Euroopan unioni pyrkii varmistamaan vastavuoroisuuden toteutumisen ottamalla käyttöön EU:n markkinoille pääsyä koskevia varauksia, jotka vastaavat muiden osapuolten soveltamia markkinoillepääsyrajoituksia. Tällaisia varauksia sovelletaan esimerkiksi Yhdysvaltoihin, Kanadaan, Japaniin, Etelä-Koreaan, Australiaan ja Uuteen-Seelantiin. Suurin osa varauksista koskee yleishyödyllisiä palveluja (eli sähköä, juomavettä, satamia ja rautateitä), joiden markkinoille pääsyä muut sopimuspuolet rajoittavat EU:ta enemmän.

2.1.3. Uusien jäsenten liittyminen

Euroopan unioni on tukenut uusien jäsenten liittymistä GPA-sopimukseen ja aikoo tehdä niin jatkossakin, jotta kolmansien maiden hankintamarkkinat avautuvat edelleen. Osallistuminen GPA-sopimukseen on lisääntynyt jatkuvasti viime vuosina. Tämän ansiosta sitä sovelletaan markkinoihin entistä laajemmin, myös yleishyödyllisiin palveluihin liittyvien hankintojen osalta.

Edellisen kertomuksen jälkeen Euroopan unioni on laajentunut entisestään, minkä seurauksena GPA-sopimusta sovelletaan entistä laajempiin EU:n markkinoihin. Kroatia liittyi Euroopan unioniin 1. heinäkuuta 2013. Sen seurauksena GPA-sopimuksen soveltamisalaa Euroopan unionin osalta laajennettiin kattamaan myös Kroatia 1. heinäkuuta 2013 alkaen. Julkisten hankintojen komitea hyväksyi EU:n ehdottamat muutokset EU:ta koskeviin lisäyksiin virallisessa kokouksessaan 27. kesäkuuta 2013[11].

2.1.3.1. Armenia

Armenia haki liittymistä GPA-sopimukseen syyskuussa 2009. Armenia toimitti tarkistetun tarjouksensa huhtikuussa 2010 ja lopullisen tarjouksensa syyskuussa 2010. Armenia talletti liittymiskirjansa elokuussa 2011 GPA-komitean tehtyä asiaa koskevan päätöksen. Vuoden 1994 GPA-sopimus tuli voimaan Armenian osalta 15. syyskuuta 2011. Armenia ratifioi myös tarkistetun GPA-sopimuksen, joka tuli voimaan Armenian osalta 6. kesäkuuta 2015.

[10] Pääjohtajan raportti WTO:n kahdeksannelle ministerikokoukselle, WT/MIN(11)/5, 18. marraskuuta 2011.
[11] GPA/118, päivätty 27. kesäkuuta 2013.

Tarkistetun GPA-sopimuksen mukaiset sitoumukset sisältävät Armenian osalta myös yleishyödyllisten palvelujen hankinnan. Kynnysarvot on vahvistettu seuraavasti: 400 000 SDR[12] tavaroiden osalta, 400 000 SDR palvelujen osalta ja 5 000 000 SDR rakennuspalvelujen osalta.

2.1.3.2. Montenegro

Montenegro haki liittymistä GPA-sopimukseen lokakuussa 2013 ja toimitti alustavan tarjouksensa marraskuussa 2013. Montenegro antoi toisen, tarkistetun tarjouksensa kesäkuussa 2014 ja lopullisen tarjouksensa heinäkuussa 2014. GPA-komitea teki lokakuussa 2014 päätöksen kutsua Montenegro liittymään GPA-sopimukseen. Tarkistettu GPA-sopimus tuli voimaan Montenegron osalta 15. heinäkuuta 2015 maan talletettua liittymiskirjansa.

Montenegro myöntää GPA-sopimuspuolille pääsyn kaikkiin yleishyödyllisiä palveluja koskeviin hankintoihin samoilla aloilla kuin Euroopan unioni (eli juomavesi-, sähkö-, lentoasema-, satama-, kaupunkiliikenne- ja rautatiealalla) ja soveltaa samoja vastavuoroisuuteen perustuvia rajoituksia, joita Euroopan unioni soveltaa muihin GPA-sopimuspuoliin. Kynnysarvot on vahvistettu seuraavasti: 400 000 SDR tavaroiden osalta, 400 000 SDR palvelujen osalta ja 5 000 000 SDR rakennuspalvelujen osalta.

2.1.3.3. Uusi-Seelanti

Uusi-Seelanti haki liittymistä GPA-sopimukseen syyskuussa 2012. Uusi-Seelanti toimitti lopullisen tarjouksensa heinäkuussa 2014. GPA-komitea teki lokakuussa 2014 päätöksen Uuden-Seelannin liittymisestä tarkistettuun GPA-sopimukseen. Tarkistettu GPA-sopimus tuli voimaan Uuden-Seelannin osalta elokuussa 2015 maan talletettua liittymiskirjansa.

Uuden-Seelannin sitoumuksiin kuuluvat tarkistetun GPA-sopimuksen ”muita yksiköitä” koskevan liitteen mukaan neljä valtion omistamaa yritystä, jotka toimivat yleishyödyllisiin palveluihin kuuluvilla lentoliikenne-, sääpalvelu-, rautatie- ja sähköalalla (Airways Corporation of New Zealand Limited, Meteorological Service of New Zealand Limited, KiwiRail Holdings Limited ja Transpower New Zealand Limited). Kynnysarvot on vahvistettu seuraavasti: 400 000 SDR tavaroiden osalta, 400 000 SDR palvelujen osalta ja 5 000 000 SDR rakennuspalvelujen osalta.

2.1.3.4. Ukraina

Ukraina haki liittymistä GPA-sopimukseen joulukuussa 2012. Se toimitti lopullisen tarjouksensa kesäkuussa 2015. GPA-komitea teki marraskuussa 2015 päätöksen Ukrainan liittymisestä tarkistettuun GPA-sopimukseen. Tarkistettu GPA-sopimus tuli voimaan Ukrainan osalta 18. toukokuuta 2016 maan talletettua liittymiskirjansa.

Ukrainan tarjous kattaa laajan joukon yleishyödyllisiin palveluihin kuuluvia aloja, ja siinä esitetään suuntaa antava luettelo yleishyödyllisten palvelujen alalla toimivista yksiköistä määritelmään perustuvan lähestymistavan mukaisesti. Ukrainan tarjous ei kata sidosyritysten ja yhteisyritysten hankintoja. Kynnysarvot on vahvistettu seuraavasti: 400 000 SDR tavaroiden osalta, 400 000 SDR palvelujen osalta ja 5 000 000 SDR rakennuspalvelujen osalta.

2.1.3.5. Moldovan tasavalta

[12] Erityiset nosto-oikeudet.

Moldovan tasavalta haki tammikuussa 2002 liittymistä GPA-sopimukseen. Moldovan tasavalta toimitti lopullisen tarjouksensa toukokuussa 2015. GPA-komitea teki syyskuussa 2015 päätöksen Moldovan liittymisestä GPA-sopimukseen. Tarkistettu GPA-sopimus tuli voimaan Moldovan tasavallan osalta 14. heinäkuuta 2016 maan talletettua liittymiskirjansa.

Moldovan tasavalta tarjoaa pääsyn kaikkien sellaisten kansallisen lainsäädännön mukaan hankintaviranomaisiksi luokiteltujen yksiköiden tekemiin hankintoihin, jotka toimivat yleishyödyllisten palvelujen aloilla, joihin kuuluvat esimerkiksi juomavesi, sähkö ja/tai lämpöenergia (tuotanto, kuljetus tai jakelu), satamapalvelut tai muut terminaalipalvelut, lentoasemapalvelut, kaupunkiliikenne ja rautatieliikenne. Liite sisältää ohjeellisen luettelon tarjouksen piiriin kuuluvista yksiköistä. Varauksia ei ole määritelty. Kynnysarvot on vahvistettu seuraavasti: 400 000 SDR tavaroiden osalta, 400 000 SDR palvelujen osalta ja 5 000 000 SDR rakennuspalvelujen osalta. Tavaroille ja palveluille asetettuihin kynnysarvoihin sovellettiin kuitenkin kahden vuoden siirtymäkautta[13].

2.1.3.6. Australia

Australia haki liittymistä GPA-sopimukseen kesäkuussa 2015. Se toimitti tarkistetut tarjouksensa syyskuussa 2016 ja kesäkuussa 2017 ja lopullisen tarjouksensa maaliskuussa 2018. Neuvottelut Australian liittymisestä tarkistettuun GPA-sopimukseen saatettiin päätökseen, ja GPA-komitea teki lokakuussa 2018 päätöksen Australian liittymisestä tarkistettuun GPA-sopimukseen. Tarkistettu GPA-sopimus tuli voimaan Australian osalta 5. toukokuuta 2019 maan talletettua liittymiskirjansa.

Yleishyödylliset palvelut, rautatiet ja muut liikenteeseen liittyvät alat (kuten tienrakennus ja satamat) kuuluvat Australian osavaltioiden ja alueiden vastuulle. Tarkistettu GPA-sopimus ei kata Australian pääkaupunkiterritorion osalta lueteltujen yksiköiden yleishyödyllisiä palveluja koskevia hankintoja. Kynnysarvot on vahvistettu seuraavasti: 355 000 SDR tavaroiden osalta, 355 000 SDR palvelujen osalta ja 5 000 000 SDR rakennuspalvelujen osalta. Yleishyödyllisten alojen soveltamisalaan eivät kuulu Australian valtionyritykset, jotka vaikuttavat vertautuvan EU:n julkisiin yrityksiin, joiden hankinnat Euroopan unioni on avannut, jos ne toimivat seuraavilla yleishyödyllisillä aloilla: vesihuolto, sähkö, satamat ja lentoasemat, kaupunkiliikenne ja rautatiet (määritelmään perustuva lähestymistapa).

2.1.3.7. Yhdistynyt kuningaskunta

Yhdistynyt kuningaskunta kuului tarkistetun GPA-sopimuksen piiriin EU:n jäsenvaltiona Euroopan unionin ja Yhdistyneen kuningaskunnan välisessä erosopimuksessa säädetyn siirtymäkauden[14] (1. helmikuuta 2020 – 31. joulukuuta 2020) ajan. Tämän siirtymäkauden päätyttyä Yhdistynyt kuningaskunta liittyi tarkistettuun GPA-sopimukseen erillisenä sopimuspuolena 1. tammikuuta 2021. Yhdistyneen kuningaskunnan lopullinen GPA-sopimukseen liittyvä tarjous sisältää samat ehdot kuin

[13] Ensimmäisenä liittymisen jälkeisenä vuonna sekä tavaroiden että palvelujen kynnysarvoksi vahvistettiin 600 000 SDR ja toisena liittymisen jälkeisenä vuonna 500 000 SDR. Kolmannen liittymisen jälkeisen vuoden alusta alkaen kynnysarvoksi on vahvistettu 400 000 SDR.

[14] Sopimus Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä, ’erosopimus’ (EUVL L 29, 31.1.2020, s. 7).

EU:n nykyinen sitoumusluettelo tarkistetussa GPA-sopimuksessa siltä osin kuin sitä sovelletaan Yhdistyneeseen kuningaskuntaan, myös yleishyödyllisten palvelujen osalta[15].

2.1.3.8. Kesken olevat liittymisprosessit

Tällä hetkellä 11 WTO:n jäsentä on virallisesti liittymässä GPA-sopimukseen (Albanian tasavalta, Brasilian liittotasavalta, Kiinan kansantasavalta, Georgia, Jordanian hašemiittinen kuningaskunta, Kazakstanin tasavalta, Kirgisian tasavalta, Pohjois-Makedonian tasavalta, Omanin sulttaanikunta, Venäjän federaatio ja Tadžikistanin tasavalta). Albanian, Georgian, Jordanian tai Omanin liittymisprosessiin liittyviä toimia ei ole kuitenkaan tällä hetkellä käynnissä. Neljä muuta WTO:n jäsentä on sitoutunut WTO:n jäseneksi liittymistä koskevissa pöytäkirjoissaan aloittamaan liittymisen tarkistettuun GPA-sopimukseen. Nämä maat ovat Afganistanin islamilainen tasavalta, Mongolia, Saudi-Arabian kuningaskunta ja Seychellien tasavalta.

2.2. WTO:n palvelukaupan yleissopimus (GATS-sopimus)

GATS-sopimuksen XIII artiklan 2 kohtaan sisältyy uudelleentarkastelulauseke, jossa määrätään, että sopimuksen soveltamisalaan kuuluvien palvelujen julkisista hankinnoista on käytävä monenväliset neuvottelut kahden vuoden kuluessa WTO-sopimuksen voimaantulopäivästä.

Tämä määräys viittaa laajasti minkä tahansa hankintayksikön palveluja koskeviin hankintoihin (eli ei ainoastaan yleishyödyllisten palvelujen tarjoajiin). Euroopan unioni on tehnyt sen perusteella konkreettisia ehdotuksia julkisia palveluhankintoja koskevan liitteen sisällyttämiseksi neuvoteltavana olevaan useammankeskiseen palvelukauppasopimukseen (TiSA). TiSA-neuvotteluja, joista neuvostolle ja parlamentille on tiedotettu asianmukaisesti, ei ole kuitenkaan saatu vielä päätökseen, ja ne on tällä hetkellä keskeytetty.

3. EU:N SOPIMUKSET, JOISSA ON JULKISIA HANKINTOJA KOSKEVAT LUVUT

3.1. Euroopan talousalue (ETA)

ETA-sopimuksen 65 artiklassa ja liitteessä XVI todetaan, että erityisalojen hankintadirektiiviä sovelletaan EFTA-maissa. Norja, Liechtenstein ja Islanti tarjoavat edelleen unionin yrityksille pääsyn yleishyödyllisiin palveluihin liittyviin hankintoihinsa samassa laajuudessa kuin erityisalojen hankintadirektiivissä säädetään.

EU:n viimeisin laajentuminen tapahtui 1. heinäkuuta 2013, kun Kroatia liittyi Euroopan unioniin. Euroopan unionin jäseneksi liittyvän maan on haettava myös liittymistä ETA-sopimukseen[16]. Sopimus Kroatian tasavallan osallistumisesta Euroopan talousalueeseen, jäljempänä ’ETA:n laajentumissopimus’, ja kolme siihen liittyvää sopimusta[17] allekirjoitettiin 11. huhtikuuta 2014. ETA:n laajentumissopimusta on sovellettu väliaikaisesti 12. huhtikuuta 2014 alkaen.

3.2. Kahdenvälinen sopimus Sveitsin kanssa

[15] Liitteessä 3 (Muut yksiköt) Yhdistyneen kuningaskunnan lopullinen tarjous kattaa yleishyödyllisten palvelujen alalla toimivat hankintayksiköt ja vastaa unionin luetteloa. Yhdistyneen kuningaskunnan GPA-sopimukseen liittyvän lopullisen tarjouksen ohjeelliset luettelot ovat samat kuin ne olivat Yhdistyneellä kuningaskunnalla unionin luettelossa.
[16] Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen 128 artikla.
[17] Sopimus Kroatian tasavallan osallistumisesta Euroopan talousalueeseen ja kolmeen siihen liittyvään sopimukseen (EUVL L 170, 11.6.2014, s. 5–48).

EU:lla ja Sveitsillä on pitkäaikainen suhde julkisten hankintojen alalla GPA-sopimuspuolina ja vuonna 1999 tietyistä julkisiin hankintoihin liittyvistä näkökohdista tehdyn kahdenvälisen sopimuksen osapuolina. GPA-kehyksessä EU:n ja Sveitsin väliseen suhteeseen sovellettiin vuoden 1994 GPA-sopimusta 31. joulukuuta 2020 saakka. Yleishyödyllisten palvelujen osalta vuoden 1994 GPA-sopimukseen sisältyneet Sveitsin sitoumukset kattoivat ainoastaan seuraavilla aloilla toimivat viranomaiset ja julkiset yritykset: vesihuolto, sähkö, julkisen liikenteen (kaupunkien sisäisen liikenteen) järjestelmät, lentoasemat ja paikalliset satamat. Sveitsi liittyi 1. tammikuuta 2021 tarkistettuun GPA-sopimukseen[18], ja sisällyttää sen myötä postipalvelut sopimuksen soveltamisalaan liitteessä 3.

Kahdenvälinen hankintasopimus[19] täydentää Sveitsin ja EU:n GPA-sopimuksen mukaisia sitoumuksia. Se ulottuu GPA-sopimusta pidemmälle siltä osin, että EU ja Sveitsi antavat sen nojalla molemminpuolisesti mahdollisuuden osallistua tietoliikenne-, rautatie-, kaasu-, lämpö-, öljy-, hiili- tai muiden kiinteiden polttoaineiden alalla toimivien julkisten yksiköiden (viranomaiset ja julkiset yritykset) ja yksin- tai erityisoikeudet saaneiden yksityisten yksiköiden kynnysarvon ylittäviin tavara-, rakennusurakka- ja palveluhankintamenettelyihin. Sopimusta sovelletaan myös sellaisten yksin- tai erityisoikeudet saaneiden yksityisten yksiköiden kynnysarvot ylittäviin tavara-, rakennusurakka- ja palveluhankintoihin, jotka toimivat seuraavilla aloilla: sähkö, juomavesi, merisatamat, sisävesisatamat, lentoasemat ja joukkoliikenne.

3.3. EU:n laajentumispolitiikkaan liittyvissä vakautus- ja assosiaatiosopimuksissa olevat julkisia hankintoja koskevat luvut

Vakautus- ja assosiaatiosopimukset ovat osa EU:n vakautus- ja assosiaatioprosessia. Euroopan unioni on tehnyt tämän prosessin käynnistämisen jälkeen asteittain kahdenvälisiä vakautus- ja assosiaatiosopimuksia, mukaan lukien kauppaa koskevat sitoumukset, kunkin Länsi-Balkanin kumppanin kanssa:

- Albania (sopimus tuli voimaan vuonna 2009)
- Pohjois-Makedonia (sopimus tuli voimaan vuonna 2004)
- Montenegro (sopimus tuli voimaan vuonna 2010)
- Serbia (sopimus tuli voimaan vuonna 2013)
- Bosnia ja Hertsegovina (sopimus tuli voimaan vuonna 2015)
- Kosovo* (sopimus tuli voimaan vuonna 2016)[20].

Koska vakautus- ja assosiaatiosopimusten tavoitteena on auttaa asianosaisia Länsi-Balkanin kumppaneita kehittämään valmiuksiaan hyväksyä ja panna täytäntöön EU:n lainsäädäntöä, vastavuoroisia sitoumuksia tulkitaan yleensä epäsymmetrisesti.

[18] GPA 2012 tuli voimaan Sveitsin osalta 1. tammikuuta 2021. Samana päivänä vuoden 2012 GPA-sopimus korvasi vuoden 1994 GPA-sopimuksen.
[19] Euroopan yhteisön ja Sveitsin valaliiton sopimus tietyistä julkisiin hankintoihin liittyvistä näkökohdista (EYVL L 114, 30.4.2002, s. 430–467).
[20] Albania, Pohjois-Makedonian tasavalta, Montenegro ja Serbia ovat EU:n ehdokasmaita. Bosnia ja Hertsegovina sekä Kosovo* ovat mahdollisia ehdokasmaita.
* Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244/1999 ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

Tämä koskee myös asiaankuuluvia julkisia hankintoja koskevia määräyksiä. Kun vakautus- ja assosiaatiosopimus tulee voimaan, allekirjoittajamaan talouden toimijoille – riippumatta siitä, ovatko ne sijoittautuneet Euroopan unioniin – annetaan mahdollisuus osallistua hankintamenettelyihin Euroopan unionissa julkisia hankintoja koskevien EU:n sääntöjen mukaisesti. Tämä koskee myös yleishyödyllisten palvelujen alan sopimuksia sen jälkeen, kun allekirjoittajamaa on hyväksynyt lainsäädännön, jolla tätä alaa koskevat EU:n säännöt saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Allekirjoittajamaahan sijoittautuneet EU:n yhtiöt voivat sopimuksen voimaantulosta alkaen osallistua julkisiin hankintamenettelyihin kyseisessä maassa yhtä edullisin ehdoin kuin kansalliset yhtiöt.

EU:n yhtiöt, jotka eivät ole sijoittautuneet allekirjoittajamaahan, voivat osallistua julkisiin hankintamenettelyihin kyseisessä maassa yhtä edullisin ehdoin kuin kansalliset yhtiöt sen jälkeen, kun sopimuksen voimaantulosta on kulunut tietty määrä vuosia.

3.4. Julkisia hankintoja koskevat luvut naapuruuspolitiikkaan liittyvissä sopimuksissa

3.4.1. Ukraina, Moldova, Georgia

Ukraina, Moldova ja Georgia ovat allekirjoittaneet osana laajempia assosiaatiosopimuksia EU:n kanssa sopimuksia pitkälle menevän ja laaja-alaisen vapaakauppa-alueen perustamisesta.

Tällainen pitkälle menevä ja laaja-alainen vapaakauppa-alue on yhteydessä lainsäädännön lähentämistä koskevaan laajempaan prosessiin. Julkiset hankinnat ovat tässä yhteydessä erityisen tärkeä asia: nämä kolme maata ovat sopineet panevansa täytäntöön tietyn siirtymäkauden aikana ja yksityiskohtaisen aikataulun mukaisesti lähes kaiken julkisia hankintoja koskevan EU:n lainsäädännön niin kuin ne olisivat osa EU:ta. Näiden kolmen maan yleishyödyllisiin palveluihin liittyviä hankintoja koskeva lainsäädäntö tulee siis perustumaan viime kädessä direktiivissä 2014/25/EU vahvistettuihin vaatimuksiin.

3.4.2. Armenia

EU:n ja Armenian kahdenvälisiä kauppasuhteita säännellään kokonaisvaltaisella ja tehostetulla kumppanuussopimuksella. Neuvottelut sopimuksesta saatiin päätökseen helmikuussa 2017. Sitä on sovellettu väliaikaisesti kesäkuusta 2018. Uusi sopimus korvaa vuoden 1999 kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen.

Armenia tarjosi jo GPA-sopimuksen puitteissa hyvin laajan soveltamisalan, joten kahdenvälinen luku täydentää sitä ainoastaan selventämällä soveltamisalaa rakennusurakoita koskevien käyttöoikeussopimusten osalta. Tämä koskee kaikkia soveltamisalaan kuuluvia yksiköitä, myös yleishyödyllisten palvelujen tarjoajia.

3.5. Muut julkisia hankintoja koskevia sitoumuksia sisältävät EU:n sopimukset

3.5.1. Andien yhteisö (Kolumbia, Peru, Ecuador)

EU:lla on Kolumbian ja Perun kanssa laaja-alainen kauppasopimus, jota on sovellettu väliaikaisesti Perun kanssa 1. maaliskuuta 2013 alkaen ja Kolumbian kanssa 1. elokuuta 2013 alkaen.

Ecuadorin liittymispöytäkirja allekirjoitettiin marraskuussa 2016, ja sitä on sovellettu väliaikaisesti 1. tammikuuta 2017 alkaen.

Perun tarjous kauppasopimuksen liitteessä ”Muut yksiköt” kattoi yleishyödyllisten palvelujen osalta energia-, vesi-, lentoasema- ja postipalvelualoilla toimivien yksiköiden hankinnat, jotka ovat kynnysarvoiltaan samat kuin EU:n tarjouksessa yleishyödyllisten palvelujen alalla toimivilla yksiköillä.

Kolumbian luettelo sisälsi keskushallinnon hankintayksiköt, ja siinä tarkistettiin soveltamisalaa keskushallintoa alemman tason yksiköiden osalta (kauppakomitean päätös nro 1/2017). Lisäksi liitteessä ”Muut yksiköt” lueteltiin useita eri aloilla toimivia riippumattomia toimijoita. EU pitää ongelmallisena sitä, että EU:n toimittajille ei myönnetä kansallista kohtelua joissakin julkisissa hankinnoissa keskushallintoa alemmalla tasolla, erityisesti yleishyödyllisten palvelujen alalla. Tekniset keskustelut ovat käynnissä molempia osapuolia tyydyttävän ratkaisun löytämiseksi.[21]

Ecuador tarjoaa liittymispöytäkirjansa liitteessä pääsyn useiden energia-, tietoliikenne-, postipalvelu-, liikenne- (mukaan lukien rautatiet), vesi- ja jätehuoltoalalla toimivien julkisten yritysten hankintoihin.

3.5.2. Kanada

Uusi EU:n ja Kanadan välinen kauppasopimus, jäljempänä ’CETA’, tuli väliaikaisesti voimaan 21. syyskuuta 2017. Hankintoja koskeva luku sisältää uusia ja merkittäviä markkinoille pääsyä koskevia sitoumuksia molempien sopimuspuolten osalta.

Suurin osa Kanadan valtion omistamista yleishyödyllisten palvelujen tarjoajista toimii ns. ”kruununyhtiöinä” eli valtion omistuksessa olevina yrityksinä, jotka toimivat tavanomaisin markkinaehdoin. CETA-sopimuksessa vahvistetut sitoumukset koskevat useimpien tällaisten kruununyhtiöiden hankintoja, joten kyseessä on historiallinen edistysaskel, jonka myötä EU:n tarjoajat saavat syrjimättömän pääsyn kanadalaisten sähköntoimittajien, rautatie- ja vesiliikenteen kuljetusyritysten, paikallisliikenteen yritysten, juomaveden toimittajien sekä kaasun tuotannosta, jakelusta ja toimittamisesta vastaavien yritysten hankintoihin. Erittely CETA-sopimuksen soveltamisalaan kuuluvista kanadalaisista yksiköistä on sopimuksen liitteissä 19-1–19-3.

3.5.3. Keski-Amerikka

EU ja Keski-Amerikan maat ovat allekirjoittaneet assosiaatiosopimuksen. Sen kauppaa koskevaa pilaria on sovellettu väliaikaisesti 1. elokuuta 2013 alkaen Hondurasiin, Nicaraguaan ja Panamaan, 1. lokakuuta 2013 alkaen Costa Ricaan ja Salvadoriin ja 1. joulukuuta 2013 alkaen Guatemalaan.

Seuraavat markkinoille pääsyä koskevat sitoumukset ovat merkityksellisiä yleishyödyllisten palvelujen alalla:

- Costa Rica sisällytti soveltamisalaan liikenne-, energia-, vesi- ja sähköalan yksiköt
- Guatemala sisällytti soveltamisalaan tietoliikenne- ja satama-alan yksiköt
- Nicaragua sisällytti soveltamisalaan posti-, energia-, vesi- ja jätevesialan yksiköt
- Panama sisällytti soveltamisalaan sähkö-, liikenne-, vesi- ja jätevesialan yksiköt
- Honduras sisällytti soveltamisalaan satamaviranomaisen.

3.5.4. Irak

[21] EU:n kauppasopimusten täytäntöönpanosta 12. marraskuuta 2020 annettu kertomus ja siihen liittyvä komission yksiköiden valmisteluasiakirja – saatavilla osoitteessa: https://trade.ec.europa.eu

EU:n ja Irakin välistä kumppanuus- ja yhteistyösopimusta on sovellettu väliaikaisesti 1. elokuuta 2012 alkaen. Irakin sitoumukset vastaavat yleishyödyllisten palvelujen alalla EU:n vesi-, sähkö-, liikenne- ja energia-alaa koskevia sitoumuksia.

3.5.5. Japani

EU:n ja Japanin välinen talouskumppanuussopimus tuli voimaan 1. helmikuuta 2019. Julkisten hankintojen osalta EU:lla on nyt paremmat mahdollisuudet osallistua Japanissa sekä keskushallinnon että paikallis- ja aluehallinnon tarjouskilpailuihin. Seuraavat parannukset ovat merkittäviä yleishyödyllisten palvelujen osalta:

Rautatiet: Yksi EU:n ensisijaisista neuvottelutavoitteista oli varmistaa parempi pääsy Japanin rautatiekalusto- ja -infrastruktuurimarkkinoille. Japani suostui tähän suurelta osin myöntämällä nimenomaisesti mahdollisuuden osallistua matkustajaliikenteen toimintaturvallisuuteen liittyvien tavaroiden ja palvelujen hankintamenettelyihin. Helmikuun 1. päivästä 2020 alkaen GPA-sopimuksen toimintaturvallisuuslauseke ei koske EU:n tarjoajia (vaikka se pidetään voimassa), sillä niihin sovelletaan kahdenvälistä sopimusta.

Japani on myös suostunut käymään rautatieliikenteestä kirjeenvaihtoa. Sopimuspuolten rautateitä koskeva nykyinen yhteistyö luo vankan pohjan vapaakauppasopimukselle. Tämä yhteistyö sisältää ”rautatiealan vuoropuhelun” ja ”rautateitä käsittelevän teknisen asiantuntijaryhmän”.

Muiden yleishyödyllisten palvelujen osalta Japani suostui avaamaan sähkönjakelun tarjouskilpailut (29 yksikköä) EU:n tarjoajille. Lisäksi Japani suostui myöntämään EU:n toimittajille syrjimättömän pääsyn hankintamarkkinoille 48:ssa kaupungissa, joista kussakin on noin 300 000 asukasta. Niissä asuu yhteensä noin 15 prosenttia Japanin väestöstä. Tämä on tärkeää tämän kertomuksen kannalta, sillä kunnat tarjoavat suurimman osan yleishyödyllisistä palveluista Japanissa.

3.5.6. Kazakstan

EU ja Kazakstan allekirjoittivat joulukuussa 2015 tehostetun kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen, jota on sovellettu väliaikaisesti 1. toukokuuta 2016 alkaen ja joka tuli voimaan 1. maaliskuuta 2020. Se on ensimmäinen etuuskohteluun oikeuttamaton kauppasopimus, joka sisältää kattavan julkisia hankintoja koskevan luvun sekä vastavuoroisia markkinoille pääsyä koskevia sitoumuksia. Nämä markkinoille pääsyä koskevat sitoumukset eivät koske yleishyödyllisten palvelujen hankintoja direktiivin 2014/25/EU soveltamisalaan kuuluvilla aloilla.

3.5.7. Etelä-Korea

EU:lla ja Etelä-Korealla on pitkäaikainen suhde julkisissa hankinnoissa GPA-sopimuspuolina. Tätä suhdetta lujitettiin sisällyttämällä suurin osa GPA-säännöistä ja maiden GPA-sitoumuksista (mukaan lukien niiden myöhemmät muutokset) vapaakauppasopimukseen, jota on sovellettu väliaikaisesti heinäkuusta 2011 lähtien (ja joka ratifioitiin virallisesti joulukuussa 2015). Tarkistettua GPA-sopimusta on sovellettu EU:n ja Etelä-Korean välillä tammikuusta 2016 lähtien.

Etelä-Korea on sitoutunut avaamaan hankintamenettelyt yleishyödyllisten palvelujen alalla EU:n yrityksille energia-, vesi-, sähkö-, paikallisliikenne- ja rautatiealalla (mukaan lukien suurnopeusrautatiet) toimivien yksiköiden osalta (tarkistetun GPA-sopimuksen voimaantulosta alkaen).

3.5.8. Singapore

EU ja Singapore allekirjoittivat kauppasopimuksen 19. lokakuuta 2018. Euroopan parlamentin 13. helmikuuta 2019 antaman suostumuksen ja tämän sopimuksen tekemisestä 8. marraskuuta 2019 tehdyn neuvoston päätöksen jälkeen vapaakauppasopimus tuli voimaan 21. marraskuuta 2019. Kauppasopimukseen kuuluva julkisia hankintoja koskeva luku sisältää hankintoja koskevia määräyksiä, jotka perustuvat GPA-sopimukseen. Singapore ja EU ovat GPA-sopimuspuolia. Kauppasopimuksessa sekä EU että Singapore ovat ylittäneet julkisia hankintoja koskevat WTO-sitoumuksensa.

Yleishyödyllisten palvelujen alalla Singapore on avannut julkisia hankintoja enemmän kuin GPA-sopimuksessa, sillä se avasi tiettyjä yleishyödyllisiä palveluja, kuten energiaa (energiamarkkinaviranomainen), koskevat hankintamenettelyt ja sisällytti sopimukseen lisää hankintayksiköitä, kuten lentoasemilla ja julkisen liikenteen alalla toimivia julkisia yksiköitä.

3.5.9. Vietnam

Euroopan unioni ja Vietnam allekirjoittivat kauppasopimuksen ja sijoitussuojasopimuksen 30. kesäkuuta 2019. Neuvosto vahvisti kauppasopimuksen 30. maaliskuuta 2020, ja se tuli voimaan 1. elokuuta 2020.

Sopimus tarjoaa molemmille sopimuspuolille mahdollisuuksia lisätä kauppaa ja tukea työpaikkoja ja kasvua, sillä siinä avataan palvelujen ja julkisten hankintojen markkinoita. EU:n yrityksillä on paremmat mahdollisuudet päästä Vietnamin julkisten hankintojen markkinoille kuin minkään muun maan yrityksillä. Kauppasopimuksen julkisia hankintoja koskeva luku sisältää hankintoja koskevia määräyksiä, jotka perustuvat GPA-sopimuksessa vahvistettuihin hankintojen syrjimättömyyttä, avoimuutta ja oikeudenmukaisuutta koskeviin periaatteisiin.

Yleishyödyllisten palvelujen markkinoille pääsyn osalta Vietnam luettelee sopimuksen muita yksiköitä koskevassa liitteessä 42 yksikköä, joiden joukossa on muun muassa rautatiealalla (Vietnamin rautatiet) ja sähköalalla (Vietnamin sähkö) toimivia yksiköitä. EU tarjoaa Vietnamille vastavuoroisia sitoumuksia, jotka avaavat pääsyn markkinoille kahdella GPA-sopimuksen kattamalla yleishyödyllisten palvelujen alalla: sähkö- ja rautatiealalla.

3.5.10. Yhdistynyt kuningaskunta

Euroopan unioni ja Yhdistynyt kuningaskunta tekivät 24. päivänä joulukuuta 2020 kauppa- ja yhteistyösopimuksen[22], jota alettiin soveltaa väliaikaisesti 1. tammikuuta 2021.

Sopimus sisältää kaikkien aikojen kunnianhimoisimpiin kuuluvia määräyksiä, joita Euroopan unioni on antanut julkisiin hankintoihin liittyen ja jotka ylittävät GPA-sopimuksen mukaiset sitoumukset. Se sisältää sääntöjä sähköisten välineiden käytöstä hankintamenettelyissä, ilmoitusten sähköisestä julkaisemisesta, ympäristö-, sosiaali- ja työmarkkinanäkökohdista sekä paikallisista arviointimenettelyistä. Euroopan unioni ja Yhdistynyt kuningaskunta laajensivat vastavuoroista markkinoillepääsyä GPA-sopimusta pidemmälle ulottamalla sen kattamaan myös kaasun- ja lämmönjakelualan, yleishyödyllisiä palveluja erityis- ja yksinoikeuksin tarjoavat yksityiset yksiköt sekä joukon muita palveluja vieraanvaraisuus-, tietoliikenne-, kiinteistö- ja koulutusalalla ja muilla liiketoiminta-aloilla.

[22] Kauppa- ja yhteistyösopimus Euroopan unionin ja Euroopan atomienergiayhteisön sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan välillä (EUVL L 444, 31.12.2020, s. 14).

Sopimuksessa määrätään lisäksi Yhdistyneeseen kuningaskuntaan sijoittautuneiden EU:n yritysten (ja EU:hun sijoittautuneiden Yhdistyneen kuningaskunnan yritysten) syrjintäkiellosta kaikissa hankinnoissa (mukaan lukien GPA-sopimuksen tai kauppa- ja yhteistyösopimuksen kynnysarvon alapuolelle jäävät hankinnat ja niiden soveltamisalaan kuulumattomat hankinnat).

4. KÄYNNISSÄ OLEVAT KAHDENVÄLISET NEUVOTTELUT JA VIELÄ ALLEKIRJOITTAMATTOMAT SOPIMUKSET

Neuvottelut kauppasopimuksista, joihin kaikkiin on tarkoitus sisällyttää julkisia hankintoja koskevia lukuja, ovat käynnissä seuraavien maiden kanssa: Australia, Azerbaidžan, Chile, Indonesia, Kirgisia, Uusi-Seelanti ja Uzbekistan.

EU ja Mercosur pääsivät periaatteelliseen sopimukseen (assosiaatiosopimuksen kauppaa koskevasta osasta) 28. kesäkuuta 2019. EU ja Meksiko pääsivät 21. huhtikuuta 2018 periaatteelliseen sopimukseen, jota täydennettiin keskustasoa alemman tason julkisista hankinnoista huhtikuussa 2020 tehdyllä sopimuksella.

5. PÄÄTELMÄT

Euroopan unioni on poistanut esteitä ja tukenut siten hankintamarkkinoiden avaamista jo vuosien ajan.

Tässä yhteydessä Euroopan unioni tukee edelleen uusien jäsenten liittymistä GPA-sopimukseen, joka on yhä tärkein väline kansainvälisten hankintamarkkinoiden avaamiseksi WTO:n puitteissa. Samaan aikaan Euroopan unioni neuvottelee ja panee täytäntöön kunnianhimoisia kahdenvälisiä ja alueellisia kauppasopimuksia. Nämä monen- ja kahdenväliset toimet tarjoavat unionin yrityksille uusia mahdollisuuksia – myös yleishyödyllisten palvelujen alalla – ja perustuvat avoimuuden, kansallisen kohtelun ja syrjimättömyyden periaatteille.